

Anna Barbara van Meerten-Schilperoort: weldoener, schrijfster en redacteur. (1778 – 1853)

misschien wel dé belangrijkste vrouw uit de Goudse geschiedenis. Ze schreef 115 boeken, van kinderboeken tot reisverhalen. Naast haar werk als onderwijzer, schrijfster en moeder van zes kinderen was Anna Barbara ook redacteur bij het vrouwentijdschrift *Penélopé*, wat gezien wordt als het eerste vrouwentijdschrift van Nederland. Door vrouwen te vragen bij te dragen aan het tijdschrift en zelf schreef ze bijvoorbeeld ook over seksualiteit, wat toen natuurlijk not done was.

Zo zette ze zich ook in voor betere leefomstandigheden van vrouwengevangenen. Zo'n gevangenis hadden we ook in Gouda en dit was geen fijne plek (denk aan: mannelijke cipiers die vrouwen misbruiken, hygiëne, prostitutie en overbevolking). Barbara richtte het eerste damescomité op voor het bezoeken van vrouwelijke gevangenen.

Ze leerde veel gevangenen lezen en schonk aandacht aan de lichamelijke gezondheid van de vrouwen.

Jacoba van Beieren

Dit is misschien wel de bekendste vrouw uit dit rijtje. Jacoba van Beieren (1401 – 1436) was gravin van Holland, Zeeland en Henegouwen en hoort als één van de weinige vrouwen – tot de canon van de vaderlandse geschiedenis. Jacoba volgde haar vader op 16-jarige leeftijd op als gravin, maar haar oom Jan van Beieren had ook interesse in het graafschap. Ze streden om de titel, maar uiteindelijk bleef Jacoba gravin. Na de dood van haar oom, laaide de strijd opnieuw op. Deze keer vocht ze met Filips de Goede om haar titel. Het strijdveld: Gouda, Oudewater en Schoonhoven. Jacoba hield vanuit het kasteel enige jaren stand tegen Philips de Goede. Uiteindelijk moest ze haar titel opgeven.

Jacoba's beeltenis staat nog op de voorgevel van ons Stadhuis. Als dank voor de steun die ze van de Goudse schutters kreeg tijdens de gevechten schonk Jacoba een gouden miskelk, die je vandaag de dag in Museum Gouda terug kan vinden.

Gouda had één van de meest prominente kastelen van Nederland. Jacoba van Beieren noemde het kasteel ooit haar huis. Ze trouwde 4 keer waar 2 legitiem werden verklaard. Jacoba werd 35 jaar.

Henriëtta Hoffman

Henriëtta Hoffman werd in 1825 geboren te Gouda als dochter van de handelaar in koloniale waren Matthias Frederik Hoffman en Jeanne Marie Gronovius. Zij liet bij haar overlijden in 1886 een bedrag van f 481.359,98 na aan de gemeente Gouda. Bij testament had zij bepaald dat er een aantal jaargelden moest worden uitgekeerd en dat de gemeente Gouda moest stichten "*een Volksgaarkeuken, waarmede zij bedoelt, zoodanige inrichting, waardoor aan den Arbeidersstand tegen matige betaling voedingsmiddelen worden verschaft, en een gesticht tot opneming en verpleging van daaraan behoefte hebbende vrouwen of meisjes uit den fatsoenlijken stand*".

Deze gaarkeuken werd drie jaar later in de Keizerstraat geopend en zou bijna honderd jaar blijven bestaan. Vooral tijdens de Eerste en Tweede Wereldoorlog was deze gaarkeuken erg belangrijk voor de stad, maar ook buiten deze periodes werden er gemiddeld per jaar tussen de dertig duizend en veertig duizend maaltijden verkocht. De gaarkeuken werd in 1987 gesloten.

In haar naam werd ook het Hoffmans Gesticht (later het Henrietta Hoffmans Huis genoemd) geopend in 1891. Dit was een verzorgings- en verpleeghuis voor alleenstaande dames boven de veertig jaar.

Jacobina Nicolina van Dantzig-Melles

Jacobina van Dantzig-Melles (1886 – 1972) was de eerste vrouwelijke wethouder in Gouda. Ze was de dochter van de deurwaarder Petrus Melles en Nicolina Bootsma en werd in Friesland geboren, maar verhuisde al op jonge leeftijd naar Zuid-Holland toen haar vader in Rotterdam ging werken. Ze trouwde in 1917 met de Joods-liberale Eduard van Dantzig, een vertegenwoordiger van een plaatselijk warenhuis uit Gouda. Jacobina was lid van de SDAP (voorloper van de Partij van de Arbeid) en in 1920 werd ze als eerste vrouw benoemd in het Burgerlijk Armbestuur van Gouda. Een functie die zij ook tijdens de crisisjaren tot 1938 zou vervullen. Vanaf 1927 was zij raadslid voor de SDAP.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd zij door burgemeester James gevraagd om na de oorlog toe te treden tot het college van vertrouwensmannen, dat belast zou worden met het besturen van de stad na de oorlog. Ze werd vervolgens gekozen tot wethouder van onder meer onderwijs en personeelszaken, een functie die ze tot 1953 heeft vervuld. Van Dantzig-Melles was ridder in de Orde van Oranje-Nassau.

Antje Nagel

Ook Antje Nagel (1744 – 1815) was een stoere vroedvrouw die opkwam voor ongetrouwde vrouwen. Het is bekend dat ze gemiddeld 54 geboortes per jaar begeleidde in Gouda en dat ze ook nog eens beschikte over een goede dosis medische kennis. Op 20 maart 1792 hielp zij stads vroedmeester Cornelis Bleuland bij een uitzonderlijke en gecompliceerde ingreep, waarbij de schaambeenvoeg werd doorgesneden om ruimte te maken voor de geboorte van een reeds overleden kind. Van de moeder is bekend dat ze geheel herstelde van de ingreep.

In 1796 moest Antje verantwoording afleggen bij het College der Vroedkunde over haar handelen bij een kraamvrouw die klaagde over buikpijn en de volgende dag overleed, maar het college bepaalde dat haar niks te verwijten viel. Een jaar later werd haar verweten niet voldoende aangedrongen te hebben bij een ongehuwde kraamvrouw om de naam van de vader te achterhalen. Antje werd beboet met 25 gulden, ruim één tiende van haar jaarvergoeding. Ze weigerde te betalen omdat de Goudse baljuw Hanzo Lemstra van Buma haar bevolen had in dit geval geen eed af te nemen. De boete werd uiteindelijk door een onbekende voldaan.

Anna van Hensbeek

Anna van Hensbeek (1750 – 1808) was een echte stoere Goudse. Wie denkt dat feminisme een moderne ‘uitvinding’ is, heeft het mis. Eeuwen lang strijden vrouwen al voor gelijke rechten en komen ze op voor wat ze geloven. Dit is ook het geval met Anna van Hensbeek, die je misschien wel de eerste feminist van Gouda kunt noemen (zo ver bekend). Als stadsvroedvrouw had ze een heuse reputatie opgebouwd in Gouda, maar kwam uiteindelijk in conflict met het stadsbestuur. Anna weigerde namelijk de toegeschreven werkwijze voor vroedvrouwen te volgen. Ze vroeg niet aan ongehuwde moeders wie de vader van het kind was, terwijl ze wel verplicht was deze vraag te stellen. Als de vader namelijk niet bekend was, dan draaide de stad op voor de onkosten en dat wilde het stadsbestuur niet.

Gouda verbood Anna om haar beroep binnen de stad uit te oefenen. Anna liet zich hier echter niet door tegenhouden en zette haar werkzaamheden voort in haar huis aan de Kattensingel, nét buiten de stadsmuren van Gouda.